CURSUS NAJAAR 2015

Het kwaad

door drs. Arend Jagersma, filosoof

Het probleem van het kwaad betreft een oeroud, hardnekkig en weerbarstig vraagstuk. In de filosofie en de theologie heeft men zich van oudsher moeite getroost antwoorden te vinden op de talrijke kwesties die met deze problematiek samenhangen. Ten eerste: wat is de bestaanswijze van het kwaad? Betreft het een zelfstandige realiteit of dient het als de afwezigheid van het goede te worden begrepen? Vervolgens: is het kwaad iets objectiefs, of is het onverbrekelijk verbonden met iemands perspectief of interpretatie? Is de mens de maat van het kwaad, of staat het los van subjectieve beoordeling? Ten derde is ook de oorsprongsvraag – niet af te zonderen van de schuldvraag – veelvuldig overdacht. Waar komt het kwaad vandaan, of was het er van meet af aan? Dient God als oorzaak van het kwaad te worden beschouwd, of ontspringt het aan de bron van het bewuste en weloverwogen individuele menselijke handelen? Moet wellicht nog een alternatieve mogelijkheid in ogenschouw worden genomen – de duivel, het onbewuste, het irrationele, de groep, het systeem, de ideologie, de markt, het brein, het dna? En tenslotte: komen we het kwaad ooit te boven, of moeten we met de onvermijdelijke realiteit ervan leren leven?

In de loop van de wijsgerige geschiedenis zijn door tal van grote denkers originele, diepgravende en gezaghebbende opvattingen over de afkomst, de aard en de loopbaan van het kwaad ontwikkeld. In deze cursus willen we aandacht besteden aan deze rijke verscheidenheid aan denkbeelden door gezamenlijk het boek ***Van kwaad tot erger. Het kwaad in de filosofie*** (Spectrum, 2007 e.v.), te bestuderen. Deze bundel van lezingen, door een keur aan Nederlandse filosofen en wetenschappers tijdens een Studium Generale in Leiden verzorgd, geeft een overzicht van de rijkgeschakeerde discussietraditie inzake het probleem van het kwaad. Bovendien biedt dit vraagstuk een geschikte invalshoek om de wereldbeschouwing van verschillende beroemde kopstukken van de westerse wijsbegeerte scherper in kaart te brengen. De bijeenkomsten bieden aldus een dwarsdoorsnede van de filosofische geschiedenis en zijn als volgt inhoudelijk ingedeeld:

Avond 1: de Grieks-Romeinse oudheid – Plato, Aristoteles, Cicero

Avond 2: de Middeleeuwen – Augustinus en Thomas van Aquino

Avond 3: de vroege moderniteit – Machiavelli, Hobbes, Spinoza, Leibniz

Avond 4: de Verlichting – Hume, Rousseau, Kant, Hegel

Avond 5: de 19e en 20e eeuw: Kierkegaard, Nietzsche, Levinas, Arendt

Cursusdata: 6, 13 en 20 oktober, 3 en 10 november 2015
Plaats: Bibliotheek Hoogeveen (Willemskade 27)
Tijd: 19:45 uur (start cursus)
Kosten: €75,00 (voor de hele cursus)

Aanmelding: via de website (formulier) of via de email (info@filosofischcafehoogeveen.nl)

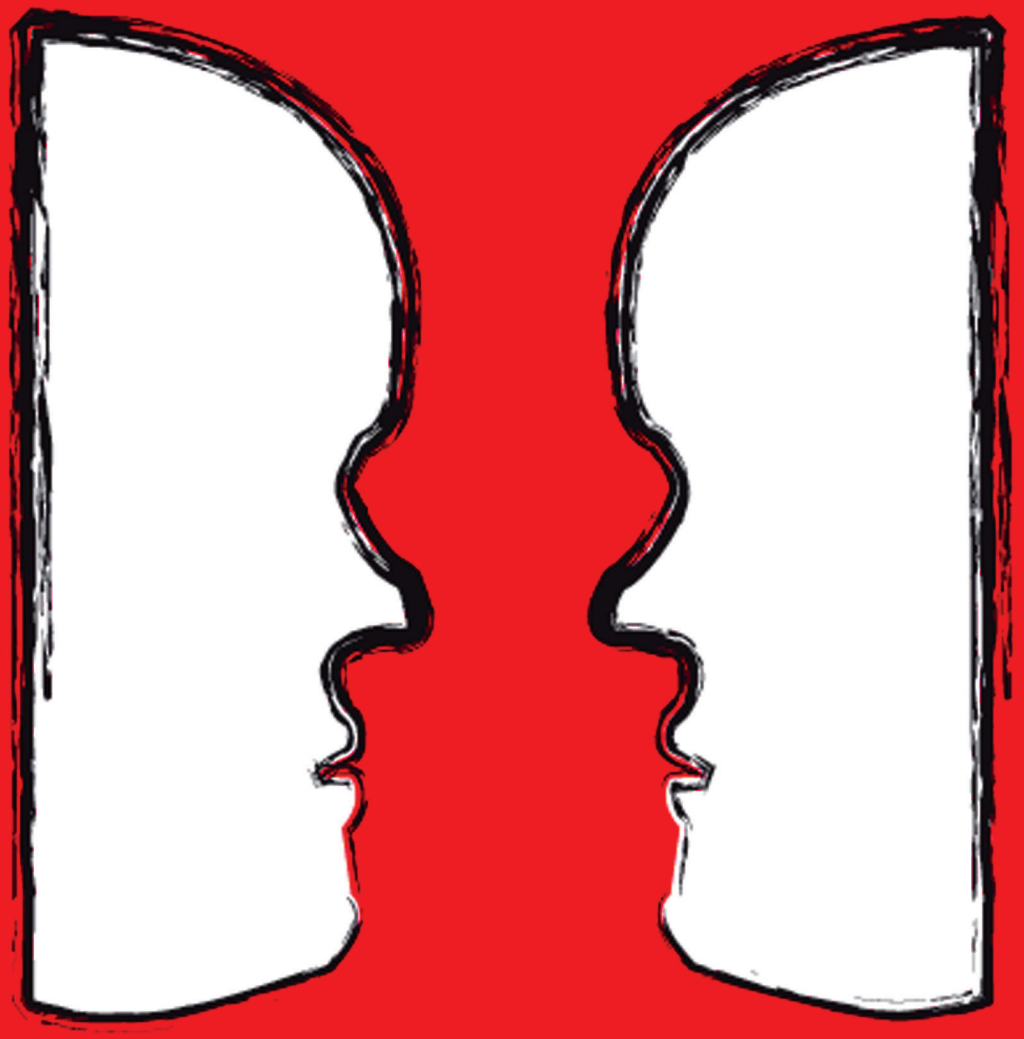

Filosofisch Café Hoogeveen

Programma najaar 2015

DENK mee
&
PRAAT mee

U bent van harte uitgenodigd om elke laatste dinsdag van de maand uw geest te scherpen tijdens inleidingen over interessante filosofische onderwerpen, waarbij er gelegenheid is van gedachten te wisselen.

Plaats:
Bibliotheek Hoogeveen (Willemskade 27)

Tijd:
Inloop: 19:00 – 19:30 uur
Aanvang: 19:30 uur

Entrée: € 7,00 (incl. koffie/thee)

Meer informatie vindt u op www.filosofischcafehoogeveen.nl en kunt u per email aanvragen via info@filosofischcafehoogeveen.nl.

Samenstelling Werkgroep Filosofisch Café Hoogeveen

Alex van der Haar	Jan Hendriks	Ernst Kuntz
Hans Haasjes	Margreet Jongebreur	Klaas Reenders

Meer informatie:

Email:	info@filosofischcafehoogeveen.nl
Telefoon:	0528-272899
Website:	www.filosofischcafehoogeveen.nl

van links naar rechts:
Margreet, Ernst, Alex, Hans, Jan, Klaas

dinsdag 29 september 2015
Liefde voor beginners en gevorderden
drs. Ronald Hünneman, filosoof, docent en onderzoeker

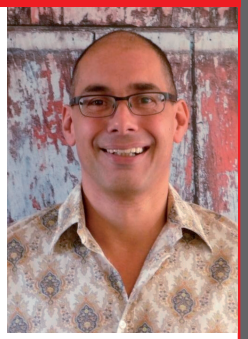

Het woord liefde heeft vele betekenissen. Je kunt liefde voelen voor je kinderen, liefde voor je ouders, liefde voor je vak, liefde voor de wereld en liefde voor je vrienden. Sommigen voelen zelfs voor hun hond of auto. Wellicht hebben al die vormen van liefde iets met elkaar gemeen, en misschien ook niet. De verscheidenheid aan vormen laat vooral zien, dat we de term liefde voor zulke uiteenlopende zaken gebruiken dat denken over liefde al snel tot verwarring kan leiden. Daarom zal ik mij in deze lezing beperken, en slechts spreken over de vorm van liefde die gekoppeld is aan romantiek en seksualiteit, de vorm van liefde die zich uit in verliefdheden, liefdesbrieven, lieve woorden, hartstochtelijke vrijpartijen, het gevoel van een verbond ten overstaan van de rest van de wereld om samen bed en leven te delen. Waar in onze moderne samenleving mensen de nodige informatie krijgen over seks (over voorbehoedsmiddelen, handelingen en mogelijkheden), daar blijft liefde een verwaarloosd onderwerp, zelfs onder filosofen. En dat terwijl in één van de mooiste geschriften uit de geschiedenis van de filosofie, de Phaedrus van Plato, de erotische liefde centraal staat en wordt verbonden met onderwijs, filosofie en de kunst van het spreken (retorica).
In deze lezing zal ik uiteenzetten hoe moderne mensen aan hun ideeën over liefde komen, waarom die ideeën tot de nodige problemen leiden, en welke oplossingen er voor die problemen zijn te vinden in de geschriften van Plato en in de ontwikkelingen in de hedendaagse filosofie.

dinsdag 27 oktober 2015
Eenzaamheid en vriendschap
drs. Bas Nabers, filosoof, historicus en essayist

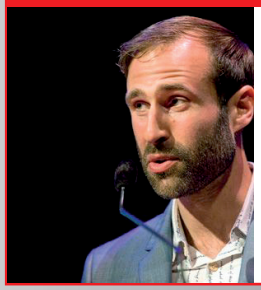

In Genesis lezen we dat God Eva schiep omdat het 'niet goed was dat de man alleen was.' In seculiere taal: een leven zonder anderen is onmenselijk. Zonder vrienden, stelde de Griekse filosoof Aristoteles dan ook, zou niemand willen leven. Inderdaad lijken we voor ons geluk aangewezen op anderen. Tegelijk menen sommige denkers dat we slechts als 'vrienden van de eenzaamheid' onze vrijheid en menselijkheid bewaken. In het Engels spreekt men in dat geval van solitude, die niet met negatieve gevoelens van loneliness gepaard hoeft te gaan. Tegen welke eenzaamheid beschermen zinvolle relaties met anderen ons? Welke eenzaamheid is misschien zelf het beschermen of opzoeken waard? En hoe verhoudt die laatste eenzaamheid zich tot vriendschap?

dinsdag 24 november 2015
Mens en techniek
dr. Hans Harbers, socioloog en filosoof

De mens is de maat van alle dingen, zo luidt een oud gezegde. Maar is dat eigenlijk wel zo? Neemt de technologie niet ook ons, mensen, de maat? Immers, wij leven in een 'kennismaatschappij', een 'technologische cultuur', waarin wetenschap en technologie niet alleen middelen zijn om menselijke doelen te bereiken, maar waarin, omgekeerd, die mensen, hun doelen en hun onderlinge sociale relaties in belangrijke mate ook gevormd worden door wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Wat zijn de consequenties van deze 'co-productie' van wetenschap, technologie en samenleving voor onze opvattingen over mensen, machines en hun onderlinge relaties? Een en ander zal besproken worden aan de hand van concrete voorbeelden – van de stofzuiger en de telefoon tot en met de anticonceptie-pil en recente DNA-technieken.